

Dyrkning

Kan skovrejsningen fremmes via overgangsplantninger med juletræer?

Af skovfoged Kent Byrialsen 1) & dyrkningskonsulent Jan Jürgensen 2)

1) Afdelingen for Natur og Grønne områder, Herning Kommune 2) Dansk Juletræsdyrkerforening

I Herning Kommune har man en vellykket blandingskultur af løvtræ og nordmannsgran, som har fået skovfoged Kent Byrialsen til at overveje, om man kan øge skovarealet, og samtidig forbedre økonomien ved skovrejsning gennem en blanding af løvtræ arter og juletræer.

Kent Byrialsen er ansat i afdelingen for Natur og Grønne områder i Herning Kommune som skovfoged, hvor der yderligere er ansat en biolog og tre forstlige medarbejdere.

Afdelingen administrerer kommunens skovarealer på ca. 1.300 ha og naturarea-

ler på små 400 ha samt kommunens øvrige grønne områder. Efter kommunesammenlægningerne og nedlægning af amterne har afdelingen også fået til opgave, at føre tilsyn med og udføre pleje af private fredede arealer – et arbejde som tidligere blev foretaget af amterne.

Tanker omkring skovrejsning

Det Nationale Skovprogram er i øjeblikket under revision af det skovpolitiske udvalg, og arbejdsgruppen, som udarbejder nye anbefalinger til politikerne, planlægger at fremlægge en rapport med anbefalinger primo år 2011, bl.a. omkring privat skovrejsning frem mod 2015.

I det nuværende Nationale Skovprogram fra 2002, er der lavet en status for skovrejsning i perioden fra 1990 til 1999 – dvs. den første 10 års periode efter Regeringen i 1990 besluttede at øge skovarealet til 25 % over en træartsgeneration.

For at nå denne målsætning skulle der årligt plantes i gennemsnit 4.000 – 5.000 ha med ny skov.

Status efter de første 10 år var en skovrejsning på i gennemsnit 1.500 ha/år fredsskov af løv eller nål.

I perioden fra 2000 til 2008 er skovrejsningen faldet yderligere til omkring 1.163 ha/år. Der er således langt fra den politiske målsætning og til den realiserede skovrejsning.

For at fremme især den private skovrejsning bør den nye arbejdsgruppe omkring det Nationale Skovprogram derfor se på hvilke nye muligheder, der kan udvikles og anvendes.

Kent Byrialsen med et salgbart nordmannsgranjuletræ.

I den 20-årige periode der er gået frem til 2010 har tilskudsordningen til skovrejsning ændret sig på flere områder. Dels i den økonomiske sammensætning og dels i kravene til indholdet i selve skovrejsningsplantningerne.

Ingen af ændringerne har dog sat den nødvendige gang i skovrejsningen.

Et af de nye elementer i skovprogrammet er muligheden for tilskud til ekstensive løvskovsplantninger med et plantetal på 2.000 stk. pr. hektar af hjemmehørende træarter, og så med åbne lysninger i skoven.

Eg og nordmannsgran?

En idé til arbejdsgruppen er at overveje muligheden for at give tilladelse til at fylde disse lysninger eller den spredte løvplantning (gennemsnit 5,0 m²/træ) med en anden træart. Den anden træart kunne skoves med et positivt dækningsbidrag og dermed være et væsentlig bidrag til finansiering af anlæg og pleje af den nye skov.

En mulighed kunne være at plante 2.000 stk. egetræer og 4.000 stk. nordmannsgran i en proveniens, der egner sig til skov-

SKOVBRANDFORSIKRING

DANSK PLANTAGEFORSIKRING

forsikrer mod **brandskader** i skove og plantager

Genplantningsforsikring

Dækker udgiften til oprydning og genplantning af brændte arealer.

Årlig præmie 6,00 kr. pr. ha. Maks. erstatning 35.000 kr. pr. ha.

Indskud ved nytegning 10 kr. pr. ha. dog minimum 100 kr.

Årlig grundpræmie 100 kr. pr. forsikring.

Træværdiforsikring

Dækker brændte bevoksningers træværdi. Årlig præmie 8,00 kr. pr. ha.

Maks. erstatning 30.000 kr. pr. ha. Ejer beholder resterende træværdi.

Bemærk. Efter år med kun små brandskader reduceres præmierne (excl. grundpræmien) for både genplantnings- og træværdiforsikring med en

årsrabat på indtil 60%.

Tillæg til træværdiforsikring

Med udvidet erstatning for brændte arealer med juletræer og pyntegrønt.

Dansk Plantageforsikring

Skolestræde 1,1 • 8800 Viborg

Tlf. og fax 86 67 14 44 • mandag-fredag kl. 10-14

www.skovbrand.dk

Dansk Plantageforsikring er et gensidigt forsikringsselskab, som ejes af forsikringstagere. Selskabet styres af et repræsentantskab, som vælges blandt de godt 2300 forsikringstagere.

Rækkevis plantning af henholdsvis eg/nordmannsgran og ask/nordmannsgran. Bemærk den større højde på løvtræerne.

Kortere, fladere og mere glinsende skud er et typisk kendetegn ved nordmannsgran dyrket under skovforhold.

i et forholdsvis nyt boligkvarter ved Gullestrup nord for Herning.

Tilplantning og pleje

Kulturarealet er på 1,98 ha og der er plantet med en rækkeafstand på 150 cm og en afstand mellem planterne på 110 cm, hvilket giver et plantetal på 6.000 stk. pr. ha fordelt med 1.500 eg, 1.500 ask og 3.000 nordmannsgran, idet der er plantet 1 række med EG–NGR–EG osv., 1 række med ASK –NGR– ASK osv. og 1 række med EG–NGR–EG osv.

Der er i kulturperioden foretaget mekanisk renholdelse mod ukrudt med rækkegående redskaber, idet der ikke må anvendes kemiske midler til renholdelse i kommunen.

Gødskning af nordmannsgrantræerne er foretaget som punktgødskning gennem perioden med en NPK gødning, efter de normale regler indenfor gødningsnormen med i gennemsnit 75 kg kvælstof pr. ha/år.

I kulturens tid er der ikke konstateret angreb af skadedyr, hverken i form af rustmider, viklere eller ædelgran lus, og der har heller ikke været knækkede toppe på nordmannsgrantræerne efter fugle, hvilket kan skyldes, at de har haft muligheder for at sidde i de højere løvtræer.

Angreb af gederamsrust kunne også være en risiko på grund af en større mængde ukrudt end normalt med bl.a. gederams, men dette har træerne heller ikke været ramt af.

Der er igennem kulturperioden foretaget klip af dobbelte topskud, men ellers er der satset på naturgroede træer, så der er ikke foretaget nogen form for tilklipning eller vækstregulering af nordmannsgrantræerne.

Der er foretaget en let opstamning af løvtræerne i de tilfælde, hvor der var risiko for, at de eventuelt ville give slidskader på nordmannsgrantræerne.

Høst

Første høst af juletræer er foretaget i 2007 og herefter i 2009 og 2010, og der er indtil nu høstet 1.241 stk. på de knapt 2 ha, hvilket svarer til ca. 21 procent af

plantning, som så tyndes væk i salgbar højde, og efterlader de ønskede lysninger i den nye skov.

I Herning Kommune er der eksempler på blandinger af eg, ask og nordmannsgran, som har givet juletræer af en salgbar kvalitet i det nuværende marked.

Hvordan anlæg og udformning skal være for at gøre ideerne rationelle og fornuftige for både den der ønsker skovrejsning, og den der ønsker at producere juletræer, kan der tænkes flere modeller for, men mulighederne er flere inden for det økonomisk rentable, da en del af anlægsomkostningerne betales af skovrejsningstilskuddet.

Set fra juletræesproducentens side, kan et juletræ med skovpræg, måske også være en interessant niche til de mange markplantninger, der er anlagt i de senere år, samt sende signalet om en mere naturnær produktionsform.

Blandingskultur til inspiration

Nedenfor beskrives et eksempel på en blandingskultur med eg, ask og nordmannsgran, hvor det egentlige mål for tilplantning af arealet har været, at kulturen skulle ende med at være en blandings-skov af eg og ask. Med et udtag af nordmannsgranjuletræer indenfor de første 10 til 12 år er der givet et tilskud til etableringsomkostningerne for den blivende løvtræbevoksning.

Den pågældende kultur er plantet i 1998 i en skov på i dag 91 ha, som er beliggende

**HedeDanmark
Skovudstyr
forhandler også
Crapal®2**

- **Crapal®2** er ArcelorMittal's patent på en zink+aluminium legering. Denne extra anti-rust legering er tiltænkt brugere, der stiller store krav til specielt produktets levetid.
- **Crapal®2** garanteres af fabrikken med 2 x længere levetid end et tilsvarende produkt i EN 10244-2 stærktgalvaniseret udførelse udsat for samme påvirkninger, og er derfor tilpasset til det skandinaviske klima. Den forlængede levetid muliggør endvidere genbrug af produktet.
- **Crapal®2** er miljøvenlig og den rigtige beslutning, når der skal tages hensyn til vore nære omgivelser og fremtiden.

HedeDanmark · Skovudstyr
ALT TIL JULETRÆER, SKOV, PLANTESKOLE OG ANLÆGSGARTNERI

det plantede antal nordmannsgran. Træerne havde ved første høst en alder på 10 år, og er nu 13 år. Det skønnes, at der igen i 2011 kan høstes et antal juletræer, så der måske bliver en udnyttelsesprocent på 25 i kulturen. De salgbare træer er en let glinsende type med skovpræg med flade nåle og en mørkegrøn farve, og kvalitetsmæssigt ligger de i den tunge ende, men der er og har været både A og B træer.

Denne udbytteprocent er for den professionelle juletræsproducent meget lav, men set i dagens marked er indblandingen af juletræer med til at give et positivt dækningsbidrag, som er med til at nedbringe etableringsomkostningerne for endemålet – en løvtræbevoksning.

Fremtid – andre startmodeller

Ved en eventuel ændring af krav til plantning af antal blivende løvtræer pr. ha, er der mulighed for at anlægge mere rationelle dyrkningsmodeller for eventuelle indplantninger af nordmannsgran.

Det kan være i form af blokke eller tavler med juletræer, hvor der er muligt driftsmæssigt, at anvende rækkegående

Har du tænkt på gødning til dine juletræer?

Binadan har en gødning både til økologisk og traditionel brug

Binadan naturgødning NPK 5-2-4

Bina-skov NPK 10-3-12 + 1mn

Bina-sport NPK 13-2-9 + Mg lugtfri

Bina-park NPK 9-2-7 lugtfri

Alle gødninger har et rigt indhold af mikronæringsstoffer

Se hele vores program på **www.binadan.dk**

Frisbækvej 5 . 8766 Nr. Snede
Tlf. 7577 0211 . Fax. 7577 0280
binadan@binadan.dk . www.binadan.dk

maskiner og redskaber til renholdelse og udlægning af gødning, og ligeledes til stabklipning mv.

Afsluttende

Som skovejere er Hemming Kommune ikke primært producent af juletræer, men kan juletræsindblanding indgå som et øko-

nomisk bidrag i en etableringsfase for en kommende løvskov, er det vel værd at overveje?

Opstamning er vigtig for et højt juletræsudbytte, da løvtræerne hurtigt overvokser nordmannsgrantræerne.